

Welcome to work!

Koulutus 1. Kieli- ja kulttuuritietoisuus

Harjanne Maarit, Lintukorpi Sari, Schneider Douglas, Tomberg Marja

Euroopan unionin
osarahoittama

Co-funded by
the European Union

Sisältö

- Kielitietoisuus
- Kielitietoisuuden ulottuvuudet
- Kielenkäyttäjäprofiilit
- Kielitietoisien työyhteisön portaat
- Kulttuuritietoisuus
- Kulttuuriset ulottuvuudet

Kielitietoisuus

- *"Explicit knowledge about language, and conscious perception and sensitivity in language learning, language teaching and language use." (Association for Language Awareness n.d.)*
- *"Kielenkäytön tilanteiden, kieleen liittyvien piirteiden ja sanaston tietoista ja aktiivista havainnointia ja huomiointia." (Työterveyslaitos n.d.)*
- *"kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa" (POPS 2014, s. 28)*
- *"jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja" (POPS 2014, s.28)*
- Opetushallituksen (2014, s. 3) mukaan kielitietoisuus koulussa tarkoittaa kaikkien kielten arvostamista ja luontevaa näkyvyyttä koulussa toimintakulttuurin tasolla. Opetuksessa se tarkoittaa kielitietoisia työtapoja, jotka perustuvat opettajien yhteistyölle.

Kielitietoisuuden ulottuvuudet

- Huomioidaan eri kieliä
- Käytetään eri kieliä joustavasti
- Havainnoidaan millaisia asenteita on eri kieliä puhuviin
- Perehdytetään työyhteisö siihen, mihin eri asioihin kieli vaikuttaa
- Pyritään mukauttamaan käytettävää kieltä tilanteeseen sopivaksi

(Työterveyslaitos n.d.)

Euroopan unionin
osarahoittama

Euroopan unionin
osarahoittama

TARJOAA TUKEA JA OTTAA
VASTUUTA KIELEN OPPIMISESTA

Kielistä
kuormittunut

Fasilitoija

**Suomenkielisten työntekijöiden
kielenkäyttäjäprofiilit**

NÄKEE
HAASTEITA

NÄKEE
MAHDOLLISUUKSIA

Pragmaatikko

Ylivieraanvarainen

EI TARJOA TUKEA, KIELENOPPIMINEN
OPPIJAN OMALLA VASTUULLA

 Kielibuusti
Språkboost

Euroopan unionin
osarahoittama

Kielitietoisen työyhteisön portaavat

 Kielibuusti
Språkboost

Kuvitus: Jenni Lintumäki.

Euroopan unionin
osarahoittama

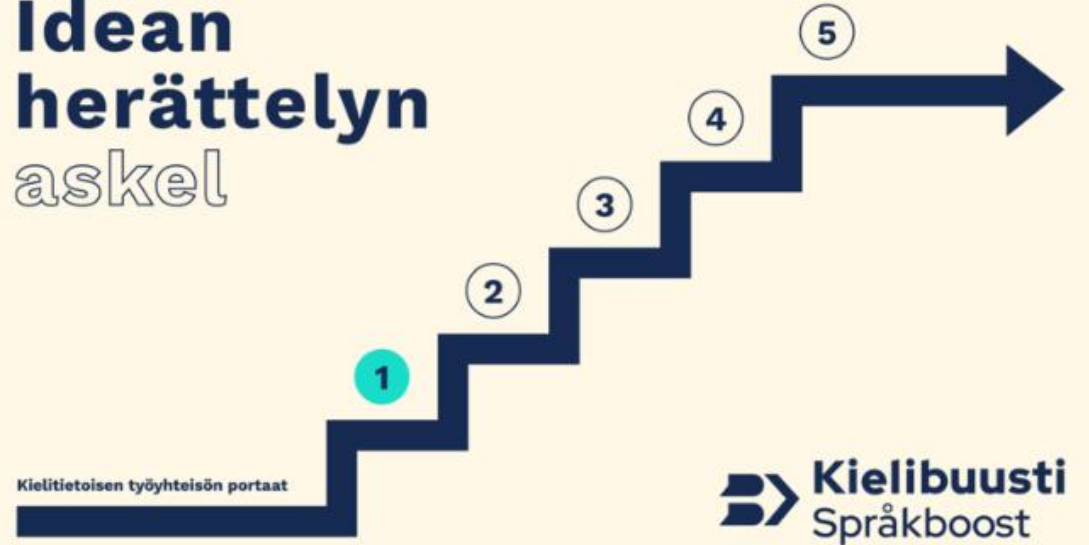

1 Idean herättelyn askel

- Tällä askelmalla työyhteisölle tyypillistä voi olla
 - Työyhteisössä ei ole kielitietoisuutta tai monikielisyyttä tukevia rakenteita eikä asiaan ole käytetty resursseja
 - Työntekijän kielenoppiminen nähdään ensisijaisesti hänen omana asianaan

Tällä askeleella aletaan hahmottaa työyhteisön kielellisiä haasteita ja toiveita. Kielitietoisuuteen voidaan perehtyä esimerkiksi kutsumalla asiantuntija kertomaan, mitä kielitietoisuus on ja miten se tukee työhyvinvointia.

Idean herättelyn askel

Kuvitus: Jenni Lintumäki.

Euroopan unionin
osarahoittama

2 Yhteisen sopimisen askel

- Yhteisen sopimisen askeleella kielistä keskustelu on tietoisempaa.
- Otetaan kielen haasteet ja ratkaisuehdotukset puheeksi
- Kartoitetaan työyhteisön toiveet
- Keskustellaan monikielisyydestä
- Varataan kielen harjoittelulle tilaa arjesta
- Tehdään kielisopimuksia

Yhteisen sopimisen askel

Kuvitus: Jenni Lintumäki.

Euroopan unionin
osarahoittama

3 Pienten tekojen askel

- Tiedostetaan monikielisyys
- Sovitaan työyhteisön yhteiset käytänteet

Pienten tekojen askel

Kuvitus: Jenni Lintumäki.

Euroopan unionin
osarahoittama

4 rakenteellisen tuen askel

- Työyhteisö tukee suomen oppijaa systemaattisesti ja pitkäjänteisesti
- Kielenoppimiseen resursoidaan
- Voi opiskella kieltä työajalla

Rakenteellisen tuen askel

Kuvitus: Jenni Lintumäki.

Euroopan unionin
osarahoittama

5 Läpäisevien käytänteiden askel

- Työpaikalla on käytössä monipuolisesti yhdessä sovittuja kielenkäyttöön liittyviä käytänteitä
- Käytänteet on dokumentoitu kaikkien saataville
- Kielistrategia
- Kaikki kielitaidot tunnistetaan ja niitä hyödynnetään

"Työyhteisössä on ymmärretty se, että kielitietoisien toimintakulttuurin saavuttaminen vaatii taloudellisia ja ajallisia resursseja. Johdon tuella hyvistä käytänteistä pidetään kiinni ja taataan tarvittavat resurssit."

Läpäisevien käytänteiden askel

Kuvitus: Jenni Lintumäki.

Euroopan unionin
osarahoittama

Kulttuuritietoisuus

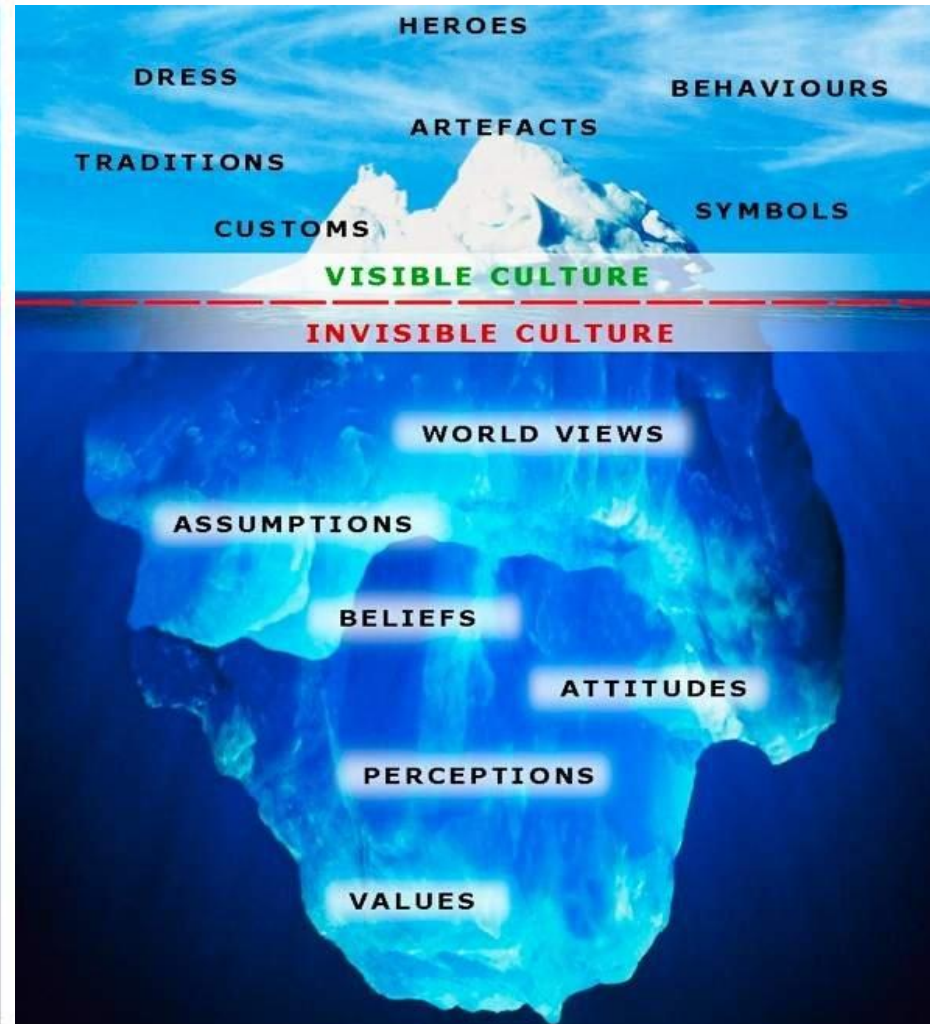
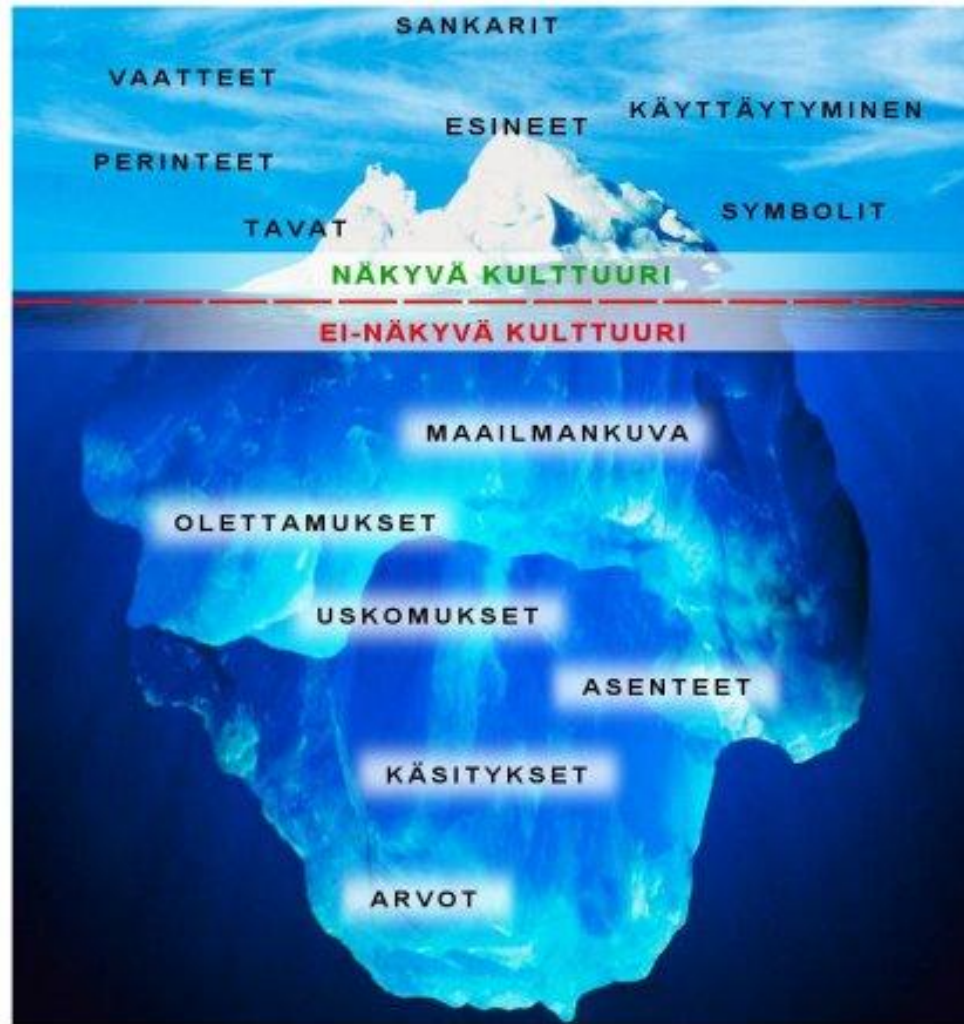
- "Understanding how people acquire their cultures and culture's important role in personal identities, life ways, and mental and physical health of individuals and communities" (Georgetown university, n.d.).
- "Viranomaisen osaa huomioda mm. viestinnässä ja asiakaskontaktissa kulttuurin vaikutuksen sekä asiakkaassa että itsessään" (Ks. Heimonen, 2019).
- "Kuulen ja tarkastelen avoimesti erilaisia merkityksiä, joita kohtaamisen osapuolet antavat asioille." (Tampereen Yliopisto & Tampereen ammattikorkeakoulu, 2023).

Euroopan unionin
osarahoittama

JÄÄVUORIMALLI

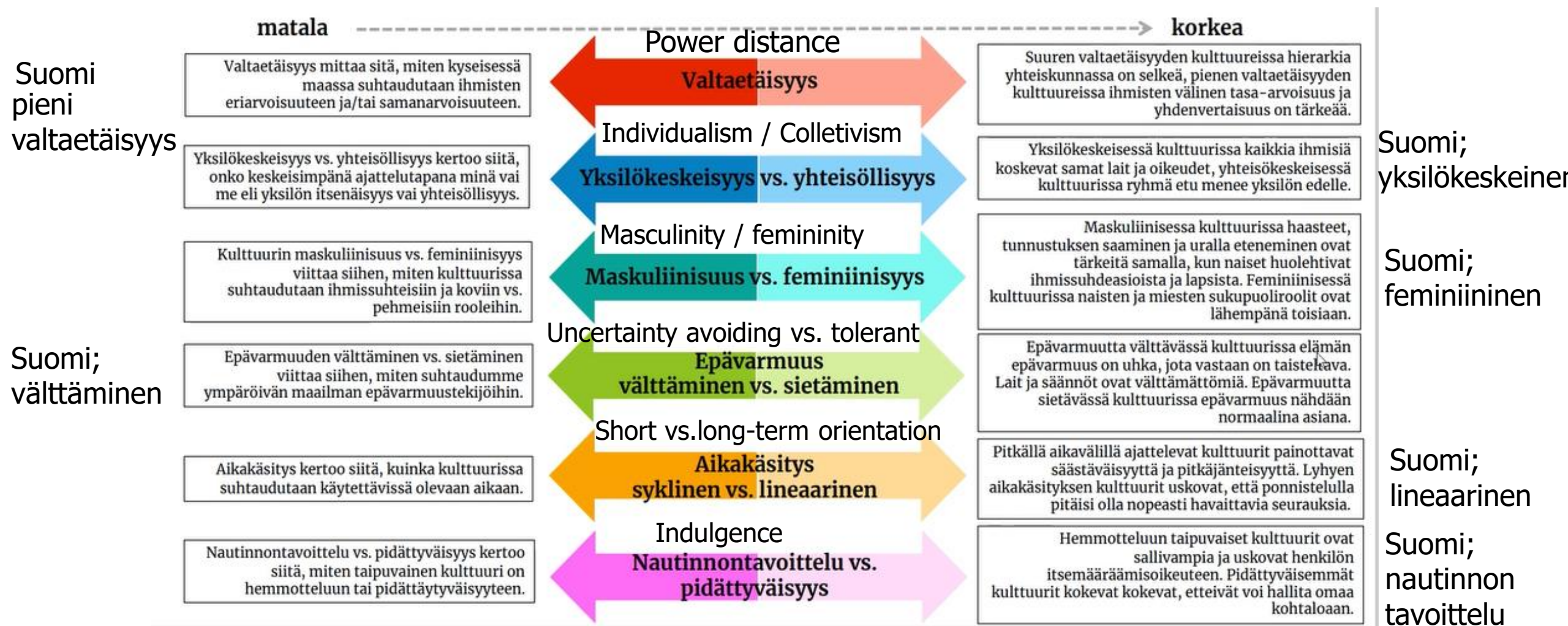
(Civet, 2019)

Euroopan unionin
osarahoittama

HOFSTEDEN KULTTUURISET ULOTTUVUUDET (2010)

(Geer Hofstede, n.d.)

KULTTUURIEN KOHTAAMISEN ESTEITÄ

Emotionaalisia esteitä

- Pelko, epävarmuus, turvattomuus, arkuus, kielteiset kokemukset, viholliskuvat

Kognitiivisia esteitä

- Yksipuolinen tieto, kyvyttömyys nähdä asioita eri näkökulmista, empatian puute

Asenteita ja ajattelutapoja

- Stereotyyppiat, ennakkoluulot, ylemmyyden tai alemmuuden tunne, itsekeskeisyys, kyynisyys, ahneus

Taidollisia esteitä

- Kieli- ja kommunikaatiotaitojen puute, kuuntelun ja kuulemisen vaikeus, dialogin ja neuvottelutaitojen vaikeus

Rakenteellisia esteitä

- Yhteiskunnan epätasa-arvo, globaalit epätasa-arvoistavat rakenteet, traditiot, köyhyys

(Jokikokko 2018)

(Opin portailta työelämään, n.d.)

Euroopan unionin
osarahoittama

Lähteet

- Aalto, E., Mustonen, S., Järvenoja, M. & Saario, J. (2019). Monikielisen oppijan matkassa. Verkkosivusto opettajankoulutukseen. Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos. <https://monikielisenoppijanmatkassa.fi/>
- Association for Language Awareness. (n.d.). About. Haettu 13.2.2024 osoitteesta https://www.languageawareness.org/?page_id=48
- Civet. (2019). Monikulttuurisuusopas. FinnishGuide (temporaryversion)
- Geert Hofstede. (n.d.). The 6-D model of national culture. <https://geerthofstede.com/culture-geert-hofstede-gert-jan-hofstede/6d-model-of-national-culture/>
- Georgetown university. (n.d.) Cultural awareness. Haettu 15.2.2024 osoitteesta <https://nccc.georgetown.edu/curricula/awareness/index.html>
- Heimonen, J. (2019). Tietoa kulttuureista ja kulttuuritietoisuutta – opettajalle ja opiskelijalle. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 10(4). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2019/tietoa-kulttuureista-ja-kulttuuritietoisuutta-opettajalle-ja-opiskelijalle>
- Kielibuustin www-sivut. (2024). <https://www.kielibuusti.fi/fi>
- Lehtimaja, I., Korpela, E., Komppa, J., Kotilainen, L. & Kurhila, S. (2023). Monikielisen työyhteisön opas. Alma Talent. Helsinki.

Lähteet

- Opetushallitus. (2014). Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2014:96. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus. (2014). Kielitietoinen opetus – kielitietoinen koulu. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/15664-oph-kielitietoinen-opetus-kielitietoinen-koulu_netiversio.pdf
- Opin portailta työelämään. (n.d.). MONIKULTTUURISUUTTA TYÖELÄMÄÄN! Koulutusmateriaaleja työyhteisöjen käyttöön. <https://opinportaila.diak.fi/wp-content/uploads/sites/9/2020/07/Monikulttuurinen-vuorovaikutus.pdf>
- Suomen YK-liitto. (2010). Kulttuurista moninaisuutta koskeva yleismaailmallinen julistus. Saatavissa: https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/kulttuurijulistus_lopullinen.pdf
- Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun www-sivut. (2024). Kulttuuritietoisuus. <https://www.tuni.fi/tlc/arki/moninaisuus/kulttuuritietoisuus/>
- Työterveyslaitos (n.d.). Kielitietoisuuteen herääminen. Haettu 13.2.2024 osoitteesta <https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuus-asiantuntijaorganisaatiossa/kielitietoisuuteen-heraaminen>

